

Sygn. akt IV KK 56/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Dołhy (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Rafał Malarski

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zbigniewa Siejbika

w sprawie **M. M. i in.**,

skazanych z art. 286 § 1 i in. kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 23 maja 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanych,
od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 11 października 2012 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do
ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.**

UZASADNIENIE

W akcie oskarżenia przeciwko M. M., T. K., J. S., B. Z., M. Ł., J. K., P. S., A. P., M. M. i J. K., prokurator – na podstawie art. 335 § 1 k.p.k. – wniósł o wydanie wobec wszystkich oskarżonych wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i orzeczenie uzgodnionych z nimi kar i środków

karnych. M. in. prokurator wniósł o orzeczenie środka karnego z art. 39 pkt 4 k.k. w zw. z art. 45 § 1 k.k. – przepadku równowartości korzyści majątkowej, przy czym każdorazowo określił, liczony w latach od uprawomocnienia się wyroku, termin płatności przez konkretnych oskarżonych ustalonych kwot tych równowartości.

Sąd Okręgowy w K. uwzględnił w całości złożony w trybie art. 335 § 1 k.p.k. wniosek i wyrokiem z dnia 11 października 2012 r., uznał wszystkich oskarżonych za winnych popełnienia zarzucanych im aktem oskarżenia przestępstw i orzekł kary pozbawienia wolności, kary grzywny oraz środek karny z art. 45 § 1 k.k. zgodnie z treścią wniosku.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 19 października 2012 r.

W dniu 21 lutego 2013 r., do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 11 października 2012 r. Zaskarzając powyższy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonych [...], zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego - tj. art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wadliwie sformułowanych wniosków prokuratora o wydanie wobec [...] wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i m.in. orzeczenie wobec nich, na podstawie art. 45 § 1 k.k., uzgodnionych z oskarżonymi środków karnych w postaci przepadku równowartości korzyści majątkowych uzyskanych z przestępstwa, z określeniem liczonych w latach od uprawomocnienia się wyroku różnych terminów płatności ustalonych kwot tej równowartości, co skutkowało rażąco obrazą przepisu art. 45 § 6 k.k., który stanowi, iż objęta przepadkiem korzyść majątkowa lub jej równowartość przechodzi na własność Skarbu Państwa z chwilą uprawomocnienia się wyroku i w tym czasie staje się wykonalna. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna.

Treść przepisów art. 343 § 7 k.p.k. w zw. art. 335 § 1 k.p.k. jednoznacznie zobowiązuje Sąd orzekający do zbadania, czy propozycje skazane we wniosku są zgodne z zasadami wymiaru kary i środków karnych. W wypadku stwierdzenia braku zgodności wniosku z normami prawa karnego materialnego, sąd może uzależnić jego uwzględnienie od dokonania odpowiednich zmian, zaś w przypadku braku porozumienia winien rozpoznać sprawę na zasadach ogólnych.

W przedmiotowej sprawie, we wniosku złożonym w trybie art. 335 § 1 k.p.k., prokurator zaproponował m.in. orzeczenie wobec oskarżonych, na podstawie art. 45 § 1 k.k., uzgodnionych z nimi środków karnych w postaci przepadku równowartości korzyści majątkowych osiągniętych przez oskarżonych z danego przestępstwa, w konkretnych kwotach mających uzasadnienie w poczynionych ustaleniach faktycznych. W ramach tej propozycji wnioskował, by ustalone kwoty stanowiące równowartości osiągniętych przez oskarżonych korzyści majątkowych, stały się wymagalne w określonych, liczonych w latach terminach płatności, od chwili uprawomocnienia się wyroku.

Autor kasacji zasadnie podnosi, że uwzględnienie wniosku w powyższej postaci i określenie przez sąd w zaskarżonym niniejszą kasacją wyroku, terminów płatności ustalonych kwot równowartości korzyści majątkowych uzyskanych przez oskarżonych z przestępstwa, w przypadku orzeczenia tego środka karnego na podstawie art. 45 § 1 k.k., nie znajduje oparcia w przepisach Kodeksu karnego.

Zgodnie z brzmieniem przepisów art. 9 § 1 i § 2 k.k.w., postępowanie wykonawcze wszczyna się bezzwłocznie, gdy orzeczenie stanie się wykonalne. Orzeczenie zaś staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

W niniejszej sprawie, w kwestii wykonalności środka karnego wymienionego w art. 39 pkt 4 k.k. i orzekanego na podstawie przepisu art. 45 § 1 k.k., ustawa nie stanowi inaczej, a zatem z chwilą uprawomocnienia się wyroku orzeczony środek karny w postaci przepadku równowartości korzyści majątkowej uzyskanej z przestępstwa, staje się wymagalny i wykonalny.

Określenie zatem przez sąd w zaskarżonym wyroku, ustalonych w latach terminów płatności konkretnych kwot równowartości uzyskanych przez oskarżonych korzyści majątkowych uzyskanych z przestępstwa, w sposób rażąco naruszyło prawo, w tym przepis art. 45 § 6 k.k., który wprost stanowi, iż objęta przepadkiem korzyść majątkowa lub jej równowartość przechodzi na własność Skarbu Państwa z chwilą uprawomocnienia się wyroku, a w konsekwencji już w tym momencie staje się wykonalna i wymagalna. Oczywiście jest zatem, że z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia przepadku, przedmioty i inne korzyści objęte przepadkiem lub ich równowartość, stają się własnością Skarbu Państwa z mocy samego prawa.

Z kolei wykonanie środka karnego przepadku następuje z chwilą, gdy Skarb Państwa staje się właścicielem mienia objętego przepadkiem, a więc z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia, a nie objęcia władztwa nad nim. To faktyczne objęcie władztwa przez Skarb Państwa dokonywane przez urząd skarbowy lub inny organ (art. 194 k.k.w.), albo wykonanie orzeczenia o przepadku w sposób określony w art. 195 k.k.w., jest tylko realizacją uzyskanego uprzednio prawa własności.

Należy przy tym zauważyć, że sposób egzekwowania korzyści majątkowej lub jej równowartości określa przepis art. 27 k.k.w., zgodnie z którym egzekucję środka karnego przepadku na rzecz Skarbu Państwa, prowadzi urząd skarbowy według przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Z kolei ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2012 r., poz. 1015) przewiduje sposób egzekwowania, polegający na ściągnięciu kwoty pieniężnej należnej Skarbowi Państwa, w postaci równowartości korzyści majątkowej (art. 45 § 6 k.k.).

W sytuacji, gdy wyrok - z dnia 11 października 2012 r., stał się prawomocny, Sąd Okręgowy w K., zgodnie z dyspozycją przepisu art. 187 k.k.w., powinien niezwłocznie przesłać jego odpis lub wyciąg urzędowi skarbowemu, właściwemu ze względu na siedzibę sądu pierwszej instancji, w celu wykonania środka karnego w postaci orzeczonego przepadku równowartości korzyści majątkowej uzyskanej z przestępstwa, na rzecz Skarbu Państwa. Przesyłając urzędowi skarbowemu odpis lub wyciąg

orzeczenia, sąd nie nadaje klauzuli wykonalności, a jedynie zamieszcza w nim wzmiankę o wykonalności (art. 11 § 1 k.k.w.). Klauzula wykonalności nadawana przez sąd jest bowiem niezbędna tylko do wszczęcia postępowania przez sądowy organ egzekucyjny (art. 776 k.p.c. w zw. z art. 26 k.k.w.).

W realiach przedmiotowej sprawy, wadliwe i naruszające w sposób rażący prawo materialne, a mianowicie art. 45 § 6 k.k., orzeczenie sądu dotyczące środków karnych spowodowało, iż z nieuprawnioną korzyścią dla oskarżonych wyrok w tym zakresie nie może być bezzwłocznie wykonany, a dopiero po upływie terminów płatności jakie zostały w nim określone. Wskazują na to m.in. załączone do akt sprawy pisma Naczelnika Urzędu Skarbowego w K. z dnia 6 listopada 2012 r.

Mając powyższe na uwadze, nie ulega wątpliwości, iż powyższe naruszenie prawa materialnego w sposób oczywisty miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Nie dostrzegając wadliwości wniosku prokuratora w zakresie proponowanych do orzeczenia wobec oskarżonych środków karnych i uwzględniając go na posiedzeniu w dniu 11 października 2012 r., Sąd Okręgowy w K. niewątpliwie dopuścił się także rażącego naruszenia art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., bowiem w przedstawionej wyżej sytuacji powinien on dążyć do jego modyfikacji, a uznając, że nie zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku w przedstawionym kształcie, powinien przekazać sprawę do rozpoznania na zasadach ogólnych.

Podzielając zasadność zarzutu kasacji należało uwzględnić jej wniosek końcowy. Konieczność uchylecia w całości wyroku wydanego w trybie konsensualnym i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, jawi się jako oczywista w sytuacji, gdy sanowanie uchybienia wymaga modyfikacji wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.